

บทที่ 7

การสงเคราะห์คนชรา

การสงเคราะห์คนชรา

ในอังกฤษนั้น เขาจัด สงเคราะห์ ช่วยเหลือ คนชรา หลายอย่าง เท่ากับ เป็นการ ตอบแทน สมองบุญคุณที่คนชราเหล่านี้ได้เคยทำการทำงานให้เป็นผลดีแก่ประเทศมาแล้วในอดีต เมื่อครั้งยัง แข็งแรงดี อย่างน้อยก็ได้เคยเสียภาษีให้แก่ประเทศมาแล้วเป็นจำนวนมาก ฉะนั้น เมื่อแก่ตัวลง ไม่มีใครอุปการะดูแล ทางการก็ตั้งยื่นมือเข้าช่วยเหลือให้มีความสุขความสบายในชีวิตบั้นปลายอย่าง ค่จจริง ๆ เพื่อผลในก้านจิตใจและมีให้คนในวัยหนุ่มวัยสาวที่กำลังทำงานให้เป็นประโยชน์แก่ประเทศ ชาติอยู่ในปัจจุบันเกิดวิถกเป็นห่วงในชีวิตอนาคตของตัว กล่าวว่แก่แล้วจะเดือดร้อนทุกข์ยาก เพราะไม่มีใครเลี้ยง จะได้ก้หันหน้าทำการทำงานในปัจจุบันกันอย่างเข้มแข็งโดยปราศจากข้อวิตกกังวล ไท ๆ เพราะมีรัฐ องค์กรการกุศลและองค์กรศาสนาต่างร่วมกันคอยยื่นมือเข้าช่วยเหลืออุปการะเมื่อ เข้าวัยชราเป็นอย่างคี่ที่สุด นี้แหละคือการให้หลักประกันสวัสดิการอันมั่นคงแก่ประชาชน (Social Security) อันสำคัญประเภทหนึ่ง

วิธีการสงเคราะห์คนชราทั่ว ๆ ไป ได้แก่

1. จ่ายเบี้ยบำนาญ ชายอายุ 65 ปีขึ้นไป หญิงอายุ 60 ปีขึ้นไป ถือว่าเข้าเกณฑ์ เป็นคนชราทำให้มีสิทธิที่จะเรียกร้องขอรับเงินเลี้ยงชีพ หรือที่เรียกว่า Old Age Pension จากรัฐ ได้ เสมือนว่าพอแก่ตัวลงก็จะมีบำนาญเมื่อเรียกร้องขอสิทธิกันทุกคน

2. จัดบ้านหรือสถานสงเคราะห์รับเลี้ยง มีสถานสงเคราะห์จัดไว้สำหรับเลี้ยงดู คนชราซึ่งไม่สามารถพึ่งตัวเองหรือพึ่งครอบครัวได้ หรือไม่อยากอาศัยอยู่กับผู้อื่นก็มีสิทธิจะร้องขอ เข้าอยู่ในสถานสงเคราะห์เหล่านี้ได้ ซึ่งมีอยู่มากมายหลายแห่งทุกเมืองใหญ่ สถานสงเคราะห์เหล่านี้ มีทั้งที่จัดเป็นบ้านขนาดเล็กและใหญ่ ขนาดอยู่ได้ 8 ถึง 12 คนก็มี ขนาด 25 คนก็มี 60 ถึง 100 คนก็มี ให้อยู่รวมกันได้ทั้งชายหญิง โดยวิธีแยกห้องให้อยู่ สถานสงเคราะห์ประเภทนี้มี ลักษณะเหมือนบ้าน เพราะเขาซื้อเอาบ้านผู้มีเงินมาทำเป็นสถานสงเคราะห์ ส่วนการบริการนั้น มีผู้จัดการดูแลให้มีความสุขความสะดวกสบาย เขาให้คนชราอยู่ห้องละ 2 คนบ้าง 4 คนบ้าง 6 คนบ้าง

บางที่ก็อยู่ห้องละ 16 คน บางแห่งเป็นสถานสงเคราะห์ใหญ่ ๆ ก็ให้อยู่ห้องละ 20 ถึง 30 คน
ทั้งนี้แล้วแต่ขนาดห้องที่มีอยู่ แต่ทางที่ดีให้อยู่ห้องหนึ่งเพียง 4 ถึง 6 คนเท่านั้น ไม่อยากให้อยู่
มาก และทั้งไม่อยากให้อยู่เดี่ยว ๆ ด้วย เพราะต้องการให้คนชราด้วยกันดูแลช่วยเหลือกันได้ใน
บางสิ่ง เช่น บางคนอาจเป็นลมหรือเจ็บป่วย โดยเจ้าหน้าที่ไม่ทราบ คนชราที่อยู่ด้วยกันจะได้
เป็นหูเป็นตาช่วยเหลือ หรือมาบอกเจ้าหน้าที่ให้รู้ได้ทันทั่วทั้งที่ บ้านคนชราประเภทเล็กนั้นก็ถือว่าเป็น
บ้านสงเคราะห์ชั้นดี แต่ทว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงในค่านิยมบริการมาก ส่วนสถานสงเคราะห์คน-
ชราชั้นนี้มักทำให้จุนชราได้ตั้งแต่ 200-300 คนขึ้นไป บางแห่งมีแผนกโรงพยาบาลอยู่ในสถาน
สงเคราะห์นี้ด้วย นอกจากนี้ ยังมีสถานอุปการะคนชราขนาดใหญ่ ๆ จุนชราได้ตั้ง 800 คนจน
ถึง 1,000 คนก็มี ให้บริการแก่คนชราโดยมาตรฐานเดียวกันแทบทุกแห่ง เว้นแต่ประเภทบ้าน
ขนาดเล็กนั้นก็ย่อมจะดีกว่าบ้านใหญ่เป็นธรรมดา ซึ่งมักจะเลือกคนชราที่เกษียณเกษียณหรือ
เคยทำคุณงามความดี หรือคนที่มียาได้สูงไปอยู่โดยทางการกำหนดให้คนที่มียาได้สูงเสียเงินใน
การเช่าอยู่ในบ้านหรือสถานสงเคราะห์นั้นในจำนวนสูงเป็นพิเศษ

คนชราที่เช่าอยู่ในสถานสงเคราะห์นั้น จะต้องจ่ายเงินที่คนได้รับอยู่ให้แก่สถานสงเคราะห์
เป็นค่าบริการด้วย เช่นแต่เดิมเคยได้รับสัปดาห์ละ 26 ชิลลิง ก็จะต้องเสียให้แก่สถานสงเคราะห์
สัปดาห์ละ 21 ชิลลิง อีก 5 ชิลลิง เหลือไว้เป็นเงินติดกระเป๋า สำหรับจับจ่ายใช้สอยส่วนตัว
และถ้าบางคนเป็นผู้มีฐานะดีก็จะถูกทางการพิจารณากำหนดให้เสียมากกว่านี้ เช่นคนชราบางคนมี
รายได้มากก็ต้องเสียให้สถานสงเคราะห์ถึงสัปดาห์ละ 4 ปอนด์ก็มี

เมื่อเช่าอยู่แล้ว สถานสงเคราะห์หรือบ้านชราจะบริการในค่านกินอยู่หลับนอน มีเครื่อง
ใช้สะอาดดี ทั้งยังได้เครื่องนุ่งห่มอันจำเป็นตลอดทั้งการรักษาพยาบาลครบถ้วนฟรีทุกอย่างด้วย
การงานก็ไม่ต้องทำวันแต่จะอยากทำโดยสมัครใจเองไม่มีการบังคับ เป็นอิสระจะไปไหนมาไหน
ก็ได้ เหมือนอยู่บ้านของตัวเอง

3. จัดเป็นโฮเต็ล ให้คนแก่ชามาเช่าอยู่ในห้อง ๆ โดยให้อยู่ปนกับพวกชายโสดที่
เป็นกรรมกร ค่าเช่าโฮเต็ลแบบนี้ถูกมาก แต่คนแก่จะต้องเสียค่าอาหารและค่าอื่น ๆ เองโฮเต็ล
เรียกเก็บแต่เฉพาะค่าเช่าห้องเท่านั้น โฮเต็ลอย่างนี้อยู่กันได้ถึง 1,000 คน ในโฮเต็ลมีภาพยนตร์
ดนตรี, โรงขายอาหารไว้ให้คนชราเข้าหาการพักผ่อนฟรี เว้นแต่อาหาร เครื่องดื่ม ต้องซื้อเอง
ส่วนคนแก่ที่มีเงินรายได้สูงอาจจะไปเช่าแฟลทหรือบ้านอยู่โดยลำพังก็ได้ เพื่อหาความสุขสบาย
ไม่ปะปนกับคนอื่น

4. จัดทำอาหารสำเร็จรูปขายคนชรา คนชราบางคนอาจจะอยู่กับบ้านเดิมหรือที่เดิม โดยขาดผู้อุปการะดูแล ไม่ประสงค์จะเข้าไปอยู่ในสถานสงเคราะห์ แต่ไม่มีใครจัดหาอาหารให้ ทางกราก็จัดให้มีร้านอาหารสำหรับคนชราจำหน่ายให้เป็นพิเศษ คนชราที่มีกำลังพอจะเดินได้ ก็มาสั่งกินในร้านนี้ หรือซื้อใส่ภาชนะไปกินที่บ้าน แต่บางคนชรามากไปไหนไม่ไหว สมาคมสงเคราะห์ผู้ดูแลคนชราประจำท้องถิ่นก็จะจัดนำอาหารใส่รถยนต์ไปส่งให้จนถึงบ้านทุกมือ ค่าอาหารนี้ก็ซื้อได้ถูกเป็นพิเศษ คนชราจะเสียเงินของตนเองบ้างบางส่วน และรัฐช่วยออกสมทบคั้งนี้เป็นกัน การสงเคราะห์รูปนี้มีไม่สู้มากนัก และมีการทำกันเพียงบางเมืองเท่านั้น ส่วนมกนิยมรับตัวไปเลี้ยงดูในบ้านคนชราหรือสถานสงเคราะห์และคนชราที่อยู่ตามบ้านนี้ จะมีหมอบไปเยี่ยมเยียนด้วยระหว่าง 1 ถึง 2 สัปดาห์ต่อครั้ง

5. จัดสโมสรคนชรา ให้คนชราได้มาพบปะสนทนาและหาความบันเทิงในจุดที่เป็นชุมนุมชน มีการชุมนุมกันประจำสัปดาห์ละครั้ง ปรากฏว่าคนชรานิยมมาพบปะร่วมกันวันเว้นวันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและได้รับความรู้จากผู้มีเกียรติที่สโมสรเชิญมาบรรยาย นอกจากนั้นยังได้ร่วมกันรับประทานและเล่นกีฬาในร่มหรือชมการแสดงละคร, คอนเสิร์ต ซึ่งแสดงโดยคนชราผู้เป็นสมาชิกสมัครเล่นให้ได้รับความเบิกบานบันเทิงเป็นอย่างดีในหมู่คนวัยเดียวกัน

สโมสรเช่นนี้ จัดโดยองค์การกุศลอาสาสมัคร และองค์การศาสนา มีแพร่หลายแทบทุกเมือง ความมุ่งหมายที่จัดให้มีสโมสรเช่นนี้ขึ้นก็เพราะเห็นว่าคนชราที่อยู่กับบ้านเฉย ๆ นั้น จะทำให้ชีวิตเรียบเหว ไม่มีจิตใจแจ่มใส ทำให้ร่างกายเสื่อมโทรม ความรู้ความคิดต่าง ๆ ก็เสื่อมถอยตามไปด้วย ฉะนั้น จึงหาทางช่วยเหลือปลูกให้คนชราเหล่านี้ได้มีความเบิกบานสดชื่น ทั้งอาจทำให้ได้ความรู้ความคิดเล่นกันไปตามสมัยต่อไปอีกด้วย จึงได้ส่งเสริมโดยวิธีจัดเป็นสโมสรชุมนุมคนชราไว้ให้พบปะสนทนากันโดยที่เห็นว่าจะเป็นผลดีกว่าวิธีอื่น เพราะคนอังกฤษนั้นชอบสมาคมและหาความรู้เวลาว่างเสมอ

การสงเคราะห์คนชราในประเทศไทย

เกี่ยวนี้รัฐบาลปัจจุบันได้ถือว่าการอุปการะช่วยเหลือคนที่ไม่สามารถช่วยตัวเอง อันได้แก่คนชรา คนพิการทุพพลภาพ และเด็กอนาถา ฯลฯ เหล่านี้เป็นงานสังคมสงเคราะห์อันสำคัญ และจำเป็นจะต้องได้รับการเอาใจใส่ช่วยเหลือจากรัฐหรือสังคมยิ่งขึ้น จึงได้ถือว่างานสังคมสงเคราะห์ค้ำนี้ เป็นนโยบายสำคัญยิ่งทางหนึ่ง ที่รัฐบาลจะสนับสนุนส่งเสริมต่อไป

ดังนั้นเองจึงเป็นผลให้มี “บ้านบางแค” สถานอุปการะคนชราที่อำเภอภาษีเจริญ จังหวัดธนบุรี กำเนิดขึ้น เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2496 เป็นแห่งแรก ต่อมาก็ได้มีขึ้นที่จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดเชียงใหม่

เป็นความจำเป็นเหลือเกินที่รัฐบาลของเราจะต้องค่อยทำค่อยไปที่ละขั้น ๆ ตามกำลังฐานะการเงินและความจำเป็นของประเทศ ยังไม่พร้อมที่จะขยายขอบเขตการสงเคราะห์ให้เป็นผลสมบูรณ์กว้างขวางทั่วถึงเหมือนอย่างที่บ้านประเทศทำกัน เพราะประเทศเหล่านั้นต่างก็มีฐานะดีและดำเนินงานเช่นนี้มานานนับด้วยศตวรรษ ๆ

บ้านคนชราเป็นอย่างไร บ้านคนชราคงมีลักษณะเหมือนบ้านคนอยู่ธรรมดาที่ตนเองแต่ที่ใหญ่โตกว้างขวางกว่า เพื่อให้จุคนชราได้มาก ๆ ภายในบ้านได้แบ่งเป็นห้อง ๆ มีห้องรับแขก ห้องรับประทานอาหาร ห้องน้ำ ห้องครัว ห้องพยาบาล ห้องเจ้าหน้าที่ และระเบียบนั่งเล่น ฯลฯ

ห้องพักคนชราแบ่งเป็นห้องหญิง, ห้องชาย มีเตียง ที่นอนและตู้เสื้อผ้าให้ประจำหัวห้องหนึ่ง ๆ ให้อยู่รวมกันระหว่าง 6 คนบ้าง 12 คนบ้าง 16 คนบ้าง แล้วแต่ขนาดของห้อง คนชรา ชาย หญิง อยู่และใช้บริเวณต่าง ๆ ร่วมกัน คงแยกให้อยู่แค่เฉพาะห้องนอนเท่านั้น ความจริงนั้นอยากจะจัดห้องให้อยู่กันเพียงห้องละ 4-6 คนเท่านั้น แต่เป็นการเปลืองแรงงานเจ้าหน้าที่อย่างหนึ่ง งบประมาณก่อสร้างมีจำกัดอย่างหนึ่ง และจะช่วยคนชราที่ทุกข์ยากได้เพียงจำนวนน้อยไม่พอเพียงกับความจำเป็น หรือปัญหาเฉพาะหน้าของคนชราที่ต้องการความช่วยเหลืออย่างรีบด่วน จึงจำต้องจัดแบบนี้เป็นไปพลางก่อน

นอกจากนี้สำหรับคนชราที่มีฐานะดี ต้องการมาสร้างบ้านเฉพาะเป็นที่อยู่ของตนเองเพื่อหาความสงบในบริเวณนี้ กรมประชาสงเคราะห์ก็ยินดีช่วยเหลือด้วยดี คือ อนุญาตให้สร้างบ้านขนาดเล็กพออยู่เฉพาะตัวได้ตามแบบที่กำหนดให้เป็นเอกเทศ โดยมีเงื่อนไขว่า บ้านนี้ต้องยกให้เป็นกรรมสิทธิ์ของกรมประชาสงเคราะห์

นอกจากนี้ยังมีหอพักคนชรา ซึ่งดำเนินงานแบบโฮเต็ล จัดไว้สำหรับให้คนชราที่มีรายได้พอควรและไม่อยากอาศัยผู้อื่น ทั้งรู้สึกละเอียดใจไม่ประสงค์จะมาแย่งที่คนชราซึ่งเป็นผู้ขาดที่อยู่ฟรี ๆ เกรงจะทำให้เสียเกียรติ เช่น ผู้มีบ้านญาติหรือเป็นคนรวยและต้องการเช่าหรืออยู่เป็นอิสระ

เฉพาะคนหรือภริยาที่ชราด้วยกัน ให้มาเช่าห้องอยู่โดยเสียค่าบริการพอควรอีกประเภทหนึ่งซึ่งสร้าง
ขึ้นในบริเวณบ้านบางแก จังหวัดธนบุรี

รับคนชราชนิดไหน คนชราถ้าเป็นชายต้องมีอายุ 65 ปีขึ้นไป ถ้าเป็นหญิงต้องมีอายุ
60 ปีขึ้นไป เมื่อยากจนหรือขาดที่พึ่งอาศัยหรืออยู่กับผู้อื่นไม่มีความสุข ก็มีสิทธิจะมาสวมคร้ออยู่ได้
ไม่จำกัดชั้นวรรณะอะไรเลย ยกเว้นผู้เป็นโรคจิตก่อนารังเกียจหรือทุพพลภาพเท่านั้น

การสมัครเข้าอยู่ทำอย่างไรบ้าง เพียงไปแจ้งความประสงค์ให้กรมประชาสงเคราะห์
หรือที่อำเภอท้องที่ทราบถึงความเดือดร้อนจำเป็นที่จะต้องการสมัครเข้าอยู่ เพื่อพิจารณารับเมื่อมีที่
ว่างเท่านั้นเอง

อยู่แล้วจะได้รับการอุปการะเลี้ยงดูอย่างไรบ้าง ได้ที่อยู่หลับนอนตลอดทั้งอาหาร
เมื่อเจ็บไข้ก็มีผู้พยาบาลรักษา บ่วยมากก็ส่งโรงพยาบาล และมีนายแพทย์มาตรวจเยี่ยมทุกสัปดาห์
เครื่องนุ่งห่มก็จ่ายให้เปล่า การงานอาชีพหรืองานอื่น ๆ ถ้าไม่สมัครจะทำก็ไม่ต้องทำ ใครอยาก
ทำเพื่อหารายได้ก็ยินดีจะช่วยเหลือหางานที่เหมาะสมให้ทำเป็นรายได้ เช่น การทำของจกหมาย
เป็นต้น มีศาลาฟังธรรมและมีการนิมนต์พระมาเทศน์ให้ฟังเป็นประจำเดือน ทั้งนี้มีวัดอยู่ใกล้ ๆ
สะดวกที่คนชราจะไปได้ทุกวันพระ นอกจากนี้ ยังมีวิทยุและมหรสพ เช่น ลิเก ที่จะจัดหามา
แสดงให้ชม เป็นครั้งคราวอีกด้วย สรุปเหมือนว่าได้อनुญาติให้คนชราเข้ามาอยู่พักผ่อนกินนอน
ให้สบายจริง ๆ เหมือนอยู่บ้านของตัวเอง มีอิสระจะไปไหนมาไหนเมื่อใดก็ได้ ทั้งนี้ยังมีผู้คอยค
ดูแลปรนนิบัติเป็นประจำ

สิ่งที่ต้องขอร้องให้คนชราช่วยปฏิบัติก็คือ ความสะอาด และวัฒนธรรมในการอยู่ร่วม
กัน เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย ให้บ้านพักเป็นที่น่าอยู่น่าอาศัยอันสงบและเจริญตาเจริญใจ
เฉพาะที่จำเป็นโดยแท้เท่านั้น

การเข้ามาอยู่นี้รัฐบาลบริการให้อย่างฟรี คือไม่ต้องเสียค่าอาหารหรือค่าบ่วยการใด ๆ
เลยจนตลอดชีวิต

จะเห็นได้ว่างานสงเคราะห์คนชราในทางทฤษฎีแล้ว ดูประหนึ่งว่าจะทำได้ไม่ยากเลย
แต่ในทางปฏิบัติมีอุปสรรคหลายอย่างเช่น เลือกลูกค้าเจ้าหน้าที่ที่จะมอบหมายให้ดำเนินงาน ไม่ค่อย
จะได้เหมาะบ้าง งบประมาณมีไม่พอบ้าง หานายแพทย์และนางพยาบาลมาช่วยเหลือไม่ได้บ้าง

สิ่งเหล่านี้ในต่างประเทศเขามีสถานฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ และมีการร่วมมือประสานงานระหว่างหน่วยราชการ และองค์กรต่าง ๆ มีมาก งานจึงเดินไปได้ดีนำศรัทธา

มีข้อสังเกตอีกอย่างว่าทำไมไม่จัดให้คนชราเหล่านี้ทำงานให้มาก เพราะตามหลักการสงเคราะห์แล้วเขาถือกันว่าคนพวกนี้เคยทำประโยชน์และการงานมากและนานแล้ว เมื่อถึงวัยชรา ก็สมควรที่จะให้เป็นวัยที่ต้องการความพักผ่อนและให้มีความสะดวกสบายเป็นอิสระจริง ๆ ให้มากที่สุดที่จะทำได้ เพราะถือว่าเป็นไม้ใกล้ฝั่งเต็มทีแล้วไม่ควรที่จะไปรบกวนหรือบังคับให้คนชราเหล่านี้ต้องรู้สึกลำบากกายลำบากใจอีก คือต้องการให้สุขสบายและเบิกบานในชีวิตบั้นปลายที่ได้รับบริการของสถานสงเคราะห์จริง ๆ ฉะนั้น แม้แต่ข้อบังคับหรือระเบียบการ ก็ไม่นิยมตราขึ้นใช้ให้คนชราที่เข้ามาอยู่เกิดความรู้สึกว่าจะต้องอยู่ในวินัยหรือกฎเกณฑ์ใด ๆ ต้องการให้ความอิสระและเสรีมากที่สุด เพื่อผลในก้นจิตใจเป็นที่ตั้ง ฉะนั้น การจัดให้คนชราทำงานโดยวิธีบังคับ จึงไม่เป็นสิ่งที่พึงกระทำเลยเป็นอันขาด เว้นไว้แต่คนชราจะอยากทำโดยสมัครใจเอง เขาจึงให้สถานสงเคราะห์ช่วยเหลืออำนวยความสะดวกและหางานที่ถนัดหรือเหมาะสมให้ทำ